

דו"ח וועדת הביקורת – 2019

אל: יורם שליאר – יו"ר, דני כפרי מנכ"ל, חברי הוועד המרכזי בהפ"י.

מאת: יגאל עמנואל (יו"ר הוועדה) ומאיר בוכנר

הוועדה הנוכחית החלה את עבודתה ב-2019, ובראשית דרכה עסקה בכתיבת דו"ח 2018 ובהיכרות עם פעילויות העמותה, דרכי עבודתה ואיסוף נתונים על התנהלותה הכספית והארגונית. בחרנו לכתוב את הדו"ח בחלוקה לארבעה "פרקים" נפרדים – אולם ברור שיש קשר ביניהם מבחינת תפקודה הכולל של העמותה.

התאמה בין פעילות העמותה למטרותיה המוצהרות

מטרות הפ"י – כפי שהוצגו לחברי הארגון בתחילת 2019 היו: "לקדם את מקצוע הפסיכולוגיה בישראל, לפתח ולשקוד על רמתו ואיכותו, להרחיב ולהעמיק את שילובם של הפסיכולוגים בחברה ובמדינה, לשפר את שכרם ותנאי עבודתם של הפסיכולוגים, לשמור על מעמדו של המקצוע, להרחיב את מקורות התעסוקה ולסייע להם (ולנזקקים לשירותיהם) לטפל ולהתמודד עם בעיות ושאלות מקצועיות הקשורות לעיסוקם, תוך שמירה על הזהות המקצועית של הפסיכולוגים, פיתוח הידע המקצועי דרך ימי עיון וכנסים, מעורבות בהסכמי שכר ועוד" (מתוך מכתב ששלחה הסתדרות הפסיכולוגים לחידוש החברות בהפ"י, פברואר 2019). על סמך סקירה של נושאי הדיונים בישיבות הוועד, ההחלטות שהתקבלו – ובעיקר מה מתוכן התבצע בפועל, עולה תמונה מעורבת. ברור לנו, שכל חברי הוועד הינם מתנדבים אשר מוכנים לתרום מזמנם ומניסיונם למען ציבור הפסיכולוגים בישראל. אבל, מעיון בפרוטוקולים של ישיבות הוועד המרכזי, לפחות מחצית מנושאי הדיונים עסקו בפעילות פנימית (בתוך הוועד עצמו), בניסוח תקנות ולעיתים גם במאבקי כוח (גלויים או סמויים) בין נציגי החטיבות. באופן יחסי, ננקטו מעט מדי יוזמות למען כלל חברי הארגון – וגם כאשר כבר עלו יוזמות משותפות, במקרים רבים לא הוצבו תאריכי יעד להשגתן, והן ארכו זמן רב מדי (לטעמנו) ולא השיגו את מטרותן. על סמך שיחות והתכתבויות עם חברים מתוך הוועד, עלתה תחושה של חוסר נוחות ואף תרעומת על טיב יחסי העבודה בין הוועד המרכזי למנכ"ל הפ"י, נושא שהמשכנו לעקוב אחריו גם במהלך 2020 (מועד כתיבת הדו"ח). יש לציין, כי כבר ב-2018 סוכם כי הוועד יבצע "הערכת עובדים" למנכ"ל ויסיק את מסקנותיו - אולם הערכה כנ"ל לא בוצעה ב-2019.

עם זאת, במהלך השנה כן התבצעו מהלכים משמעותיים לטובת החטיבות השונות וכלל הפסיכולוגים. ביניהם יש לציין את השתתפותם בעיצוב הרפורמה בחינוך המיוחד, סוכם על נוהל אישור השתלמויות מקצועיות, נעשתה התקדמות רבה למען אישור של רשם העמותות לניהול תקין, הופעלו בהצלחה כנסים חטיבתיים (כולל של החטיבה הקלינית), התקיימו 9 ימי עיון בנושאים שונים, הופק (כבכל שנה) כתב העת "פסיכו-אקטואליה", והפ"י הצטרפה כ"ידיד בית המשפט" לעתירות שקשורות למעמד הפסיכולוגים ולטיפול באוכלוסיות מוחלשות. בנוסף לכך, הושגו סיכומים מול חברות ביטוח על מתן הנחות משמעותיות לחברי הפ"י והרחבת הכיסוי שניתן לפסיכולוגים. מאמצע 2019 ועד הפ"י (או נציגיו) השתתף בפורום הארגונים למען הפסיכולוגיה הציבורית ותרם כספים לפעילותו השוטפת. בין השאר, בוצעה (במסגרת "פורום הארגונים") התקשרות עם חברת "תארא", לשם ביצוע יח"צ ולובי למען הפסיכולוגיה הציבורית בתקשורת, בממשלה ובכנסת. ב-2019 החל לפעול פורום הוותיקים והגמלאים – ובשלב הראשון גובשה תוכנית פעולה עתידית. בנובמבר 2019 התקיים גם סמינר לחברי הוועד, גובש חזון עדכני, נוסחו ערכי ליבה של הארגון ונקבעו תפקידים ברורים, נהלים וסדרי עדיפות לפעולות של החטיבות, הוועד המרכזי ומטה הפ"י. סמינר זה (ומסקנותיו) בהחלט התווה דרך לקראת תפקוד טוב ויעיל יותר של וועד הפ"י ושיתופי פעולה בין החטיבות בעתיד.

התנהלותה הכספית של העמותה

בבדיקה של תקציב 2019, עולה כי ניהול הכספים בוצע באופן מושכל ותחת בקרה – ולא חרג מהצעת התקציב שאושרה ע"י הוועד המרכזי (להיפך: נוצר פער חיובי – כלומר "עודף" של כ-270,000 ₪). בבדיקה של סעיפי ההוצאות, בלטו גידול של כ-16,000 ₪ בהוצאות הוועד המרכזי, וכן של כ-45,000 ₪ בהוצאות לכנסים וימי עיון (יחסית למתוכנן).

לגבי הסכום ששולם לחברת "תארא" (154,000 ₪), חסר פירוט – מה בוצע בפועל עבור התשלום, ומדוע הוא גדל בכ-14,000 ש"ח ביחס להצעת התקציב. לעומתן, נרשם קיטון (או אי-שימוש בסכומים שהוקצו) בהוצאות של החטיבות עצמן. מבחינת ההכנסות, היה גידול של כ-65,000 ₪ בתקבולים מדמי החבר, ורווח משמעותי מהכנסים, ימי העיון וההשתלמויות (435,000 לעומת תכנון של 270,000 ₪ בלבד). מאלו ניתן להסיק לגבי התקציבים הבאים (של 2020 ואילך) לאפשרות של תכנון מדויק יותר של הוצאות הפ"י – ומן העבר השני להפחתת המחיר או מתן הנחות לפסיכולוגים בכנסים, ימי עיון והשתלמויות.

מבחינת הוצאות השכר של בעלי התפקידים ונותני השירותים בעמותה (שיחדיו היו מעל 650,000 ₪ ב-2019), יש מקום לחשיבה מחודשת על ריענון מכרזים וכן על הגדרת תפקידים והיקפי משרות – מתוך מטרה לצמצום עלויות לעמותה בעתיד.

לאחר בדיקה ולאחר שהדוחות הכספיים אושרו ע"י ר"ח, ועדת הביקורת ממליצה לוועד המרכזי לאשר את הדוחות הכספיים והדוח המילולי לשנת 2019.

ביצוע החלטות האסיפה הכללית והוועד המרכזי

על פניו, חלק זה מסתמן בתור תחום התפקוד הבעייתי ביותר בדו"ח. ראשית, ב-2019 למעשה לא כונסה כלל האסיפה הכללית (היא התכנסה למפרע, בינואר 2020), ובמהלך כל השנה – למרות התרעות מצד חברים בוועד, גם לא שונה התקנון ליעול כינוסה. רק לקראת סוף השנה החלו דיונים על חלופות שונות לכינוס האסיפה, אך הן אפילו לא הגיעו לשלב ההצבעה בוועד – לא כל שכן לקבלת החלטה לגביהן. לכל הפסיכולוגים ברור, שקביעת אסיפה ראשונה (שסיכויי קיומה נמוכים עד אפסיים) ומיד לאחריה אסיפה שנייה ש"יכולה להתכנס בכל פורום" היא אולי חוקית, אך רחוקה מלייצג את ערכי הארגון ומטרות כינוס האסיפה. עניין זה צורם במיוחד בעת הזאת, בה מתקיימות בחירות והצבעות במדינות ובארגונים גדולים באמצעות המדיה הדיגיטלית. זוהי רק דוגמה אחת, להשפעתן של דרך קבלת החלטות, קצב הביצוע שלהן ואיכות תוצאות הפעילות על הפסיכולוגים חברי הארגון. כך, בדוגמה מעשית נוספת, הדיונים לגבי נוהל אישור השתלמויות כ"השתלמות מקצועית" – שהיו אמורים להגיע לסיכומים בתוך כחודשיים "נמרחו" למשך חמישה חודשים. גם בתוך החטיבות בלטו אי-ביצוע – או ביצוע איטי ביותר, של תוכניות והחלטות שהן קבעו לעצמן. ראשית, חלק מהחטיבות (החינוכית, ההתפתחותית) הגישו לוועד המרכזי תכנית עבודה רק בדצמבר 2019 (!) וזאת בניגוד להחלטות הוועד שהן היו חלק ממנו (להגיש אותן עד אפריל של אותה שנה). שנית, גם משהוגשו התוכניות, חלקים מרכזיים בתוכן לא התבצעו: החטיבה החינוכית תכננה להגיש נייר עמדה בנושא "פסיכותרפיה חינוכית" – והוא לא בוצע (ב-2019). החטיבה הקלינית תכננה להקים פלטפורמה פנים-חטיבתית – וגם היא לא בוצעה. בחטיבה השיקומית לא בוצע מהלך מתוכנן, להוספה משמעותית של תקנים לפסיכולוגים. ברמת הוועד המרכזי – היועץ המשפטי הגיש במהלך השנה מספר הצעות חוק ורעיונות לשינוי תקנונים בהפ"י, חלקן לא נדונו כלל בישיבות הוועד וגם מאלו שכן – אף אחת מהן לא יושמה או הוגשה כהצעת חוק או שינוי תקנות לכנסת. ועדת הביקורת התרשמה, שחלק מן הפער שבין העלאת רעיונות לביצועם, נובע מעיסוק יתר במחלוקות בין נציגי החטיבות בוועד המרכזי, וכן (לעיתים) בין חברים מהוועד למנכ"ל הארגון. סיבה נוספת היא שלגבי חלק ניכר מן החלטות לא נקבע דד-ליין לביצוע ו/או גורם מתוך הוועד (או מהמשרד) שיוודא את העמידה בזמנים (case manager), והרוב נפל על כתפי היו"ר.

תיקון ליקויים מדוחות קודמים

וועדת הביקורת הנוכחית החלה כאמור את עבודתה רק ב-2019, ודו"ח 2018 הסתמך על מידע, נתונים ומסמכים שנמסרו לידינו בדיעבד ע"י הגוף המבוקר. יחד עם זאת, הועלו בו מספר נקודות והערות לגבי תפקודם של הוועד המרכזי, מטה הפ"י ופעילויות החטיבות, אשר לא תוקנו במהלך 2019: מעקב תקופתי אחר מקבלי השכר ונותני השירותים להפ"י – כדי לוודא שאכן ביצעו כהלכה (ובמועד) את מה שהוטל עליהם.

שקיפות רבה יותר של פעולות מטה הפ"י מול הוועד המרכזי, וכן של הוועד מול כלל חברי הארגון. החלטה על חלופה לנוהל המיושן (והבלתי מעשי) של זימון האסיפה הכללית – וביצועה בפועל, על-פי המתווה החדש.

הגשת תכניות עבודה חטיבתיות עד אפריל של אותה שנה ולא (כפי שקרה ב-2019) רק בנובמבר או דצמבר – מה שהופך אותן למיותרות.
קיום דיון ובהתאם להחלטות, קידום הצעות חוק שאותן העביר היועץ המשפטי להפ"י כדי שיהפכו לכלי אפקטיבי בקרב מקבלי ההחלטות בכנסת ובמשלה.
קביעת סדרי עדיפות בנושאים שמועלים לדיון בוועד המרכזי, כך שיוקדש פחות זמן לענייני נוהל, תקנון ועיסוק בעניינים פנימיים של הוועד – ויותר לגיבוש יוזמות משותפות לטובת כלל חברי הארגון.
תהליך של הערכת המנכ"ל - שהיה אמור להתבצע בתחילת 2019 נדחה שוב ושוב ולבסוף לא בוצע כלל. המשך ביצוע והגברת פעולות אקטיביות לצורך רישום חברים נוספים לעמותה, ו"שימור לקוחות" לחברים הקיימים.

בברכה,
יגאל עמנואל ומאיר בוכנר, חברי הוועדה.

יגאל עמנואל
משיכרלוג חינוכי
מונחה-מדריך
מ.ר. 4185